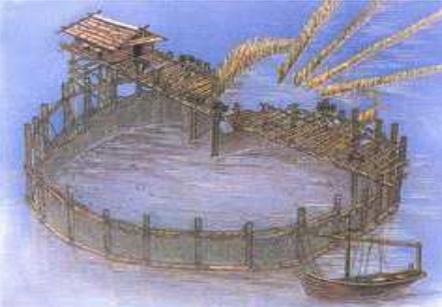
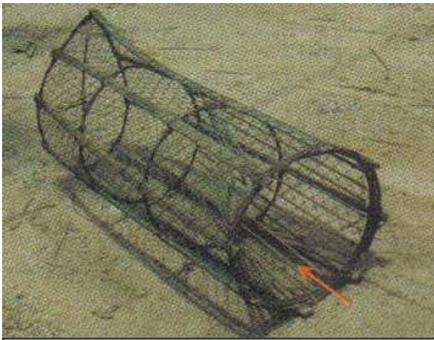
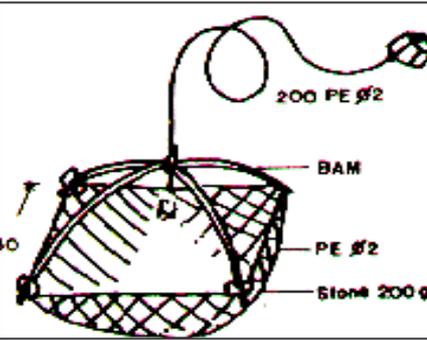
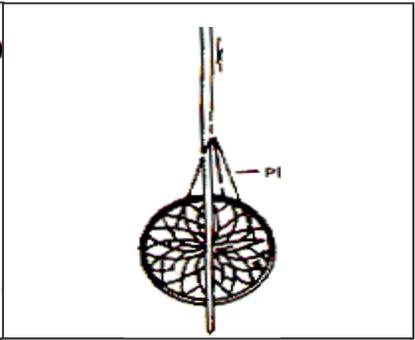

วิถีชีวิตคนริมคลอง (การทำมาหากินทั้งในอดีตและปัจจุบัน)

วิถีชีวิตคนริมคลองในอดีต

ย้อนกลับสู่วิถีชีวิตคนริมคลองในอดีต ประชากรส่วนหนึ่งเกือบครึ่ง มีอาชีพประมงเป็นหลัก คือ ทำโป๊ะ แต่เป็นโป๊ะขนาดน้ำกลางๆ กับน้ำตื้น คือ น้ำลึกไม่เกิน 3 วา 2 สอก และมีผู้ทำวนล้อมเป็นบางราย แต่บางปีไม่ได้ทำวนล้อม ก็จะมีเรือออกไปด้วยกัน 2 ลำ วิ่งหาฝูงปลา เมื่อพบเรือหลักจะทำการวางวนและเรืออีกลำจะตั้งหลักคอยรับเรือที่วางวนแล้ววนวนมาบรรจบและรวบตีนวนขึ้น ส่วนการบรรทุกปลาที่ได้ก็บรรทุกที่เรือรับก่อนการที่ต้องใช้คนมากการหาปลาต้องแจวหา ทำให้หาคนงานยาก

		
โป๊ะจับปลา	การวางโพงพาง	การทอดแห
		
การวางลอบ	การวางจั่นตกปู	การแทงแรว
		
หอยขาว	หอยปากเปิด	หอยพอก

ในขณะนั้นยังไม่มีความรู้หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากการทำโป๊ะแล้วก็ยังมีวิธีการทำประมงด้วยกันอีกหลายวิธีก็คือ การวางโพงพาง ที่เหลือก็จะเป็นการ ตกเบ็ด ทอดแห วางลอบไม้ วางจั่นตกปู แทงแรวดักปู กรีดหอยขาว (หอยตลับ) ขูดหอยปากเปิด หาหอยพอก แทงปู เป็นแรงงานทำปลาเค็มและอื่นๆ กับบางพวกมีอาชีพตัดฟืน เป็นฟืน โกงกาง หาววาย คือ หวายลิงกับเถาว์วัลย์เขียว ตัดไม้ค้ำ เผ่าถ่าน

การรับจ้างทำงานอีกอย่างที่เด็กชอบเพราะสนุก ไม่เหนื่อยมากและได้สตางค์กินขนม นั่นคือ การควักไส้ขี้ปลา คือ การล้วงเอาเหงือกและเครื่องในของปลาทุออกมาเพื่อจะได้นำปลานั้นไปดองทำปลาเค็ม ในขณะที่นั้นเมื่อถึงฤดูปลาทุเข้าโปะเกือบทุกเจ้าจะจับปลาทุได้มาก พวกเด็กวัยรุ่น โตสักเล็กน้อยก็จะพากันไปที่โรงร้านอันเป็นที่จอดเรือของโปะเจ้านั้น เมื่อขนปลาขึ้นกองตามสถานที่ที่จัดไว้ พวกเด็กและผู้หญิงก็จะจัดการดึงเหงือกและเครื่องในปลาออกมาทางแก้มปลาโดยมิให้แก้มขาด โยนปลาที่ดึงเครื่องในออกแล้วรวมกันไว้ตรงกลาง การคิดค่าจ้าง ผู้จ้างจะคำนวณราคาให้ตามขนาดจำนวนของเครื่องในปลาที่ดึงออกมากองไว้ 2 สตางค์ หรือ 3 สตางค์สำหรับเด็ก และเมื่อเสร็จแล้วจะหยิบปลาทุสดๆ นั้นติดมือไปอย่างกินสักคนละ 4-5 ตัวก็ได้ ไม่มีใครว่า เสร็จแล้วก็จะเล่นน้ำในแม่น้ำกันต่อเป็นการสนุกสนาน แล้วก็ยังมีมารับจ้างทูปเปลือกพื้นไม้โกงกาง และรับจ้างหัดกุกน้ำให้พวกเลี้ยงปลาเพิ่ม ปลาหัวเงินเอาไว้กักพนักัน

วิถีชีวิตคนริมคลองในปัจจุบัน

ในปัจจุบันคลองสายหลักของเราก็คงยังเป็น แม่น้ำประแสเหมือนเช่นอดีต เพราะถือว่าเป็นเส้นเลือดใหญ่ของชาวอำเภอแกลงก็ว่าได้ เพราะตลอดระยะเวลายาวประมาณ 110 กิโลเมตรของลำน้ำ ล้วนแต่มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวเมืองแกลงแทบทุกคน ซึ่งก็มีทั้งโดยตรงและโดยอ้อม แต่ขอสรุปถึงความสำคัญหลักๆ ของแม่น้ำประแสไว้แต่เพียงว่า

น้ำในแม่น้ำประแสนั้นถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างเช่น เป็นน้ำดิบในการผลิตน้ำประปาและป้อนเข้าสู่ครัวเรือนต่างๆ ทั้งยังถูกนำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และการประมง เป็นเส้นทางเดินเรือช่องทางระบายน้ำ แหล่งอาหาร แหล่งประวัติศาสตร์ และ แหล่งวัฒนธรรม เป็นโรงเรียนชีวิต โรงงานผลิตอากาศ ทั้งเป็นแหล่งทุนทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียนให้ได้ใช้กันอย่างไม่รู้หมด ซึ่งในที่สุดก็จะคืนผลผลิตในรูปของสินค้า อาหาร และแรงงานกลับมาสู่ชาวอำเภอแกลง

แต่ในวันนี้หลายคนกลับลืมที่จะดูแลรักษาเส้นเลือดเส้นนี้ไปเสียแล้ว คลองประแสจึงเป็นอีกสายน้ำหนึ่งที่กำลังประสบปัญหา และถูกคุกคามจากคนบางกลุ่มที่เห็นแก่ได้ เช่น การบุกรุกที่ดินและป่าชายเลนเพื่อทำนาถุ้ง การปล่อยน้ำเสียจากนาถุ้งและโรงงาน การตัดไม้โกงกางและไม้แสมเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ น้ำเสียทิ้งจากชุมชน หรือแม้แต่ การใช้สารเคมีจับสัตว์น้ำ ทั้งหมดล้วนแต่เป็นเครื่องมือแห่งการเร่งรัดวันเวลาของลำน้ำประแสให้สั้นลงทุกขณะ

แต่บางทีเรื่องอาจไม่เลวร้ายอย่างที่คิด เพราะถึงแม้ลำน้ำประแสจะต้องเผชิญกับเหตุคุกคามต่างๆ แต่ก็ยังมีกลุ่มคนอย่าง (คุณสมชาย จริยเจริญ) นายกเทศมนตรีตำบลเมืองแกลง กลุ่มอนุรักษ์แม่น้ำประแส และกลุ่มนักสืบสายน้ำ เล็งเห็นความสำคัญและอนาคตของลำน้ำสายนี้ และได้นำไปสู่จุดเริ่มต้นของการก่อเกิดกิจกรรมดีๆ หลายอย่างเช่น การฟื้นฟูและอนุรักษ์แม่น้ำประแส ถือเป็นนโยบายสำคัญข้อหนึ่งของเทศบาลตำบลเมืองแกลง ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วหลายอย่างด้วยกัน เช่น การขุดลอกคลอง การดูแลทรายในแม่น้ำ การปลูกต้นไม้ตามริมตลิ่ง โดยใช้วิธีการจ้างงานเด็กนักเรียนในระหว่างปิดภาคเรียน และ การนำชีวภาพหยดลงในท่อระบายน้ำ เพื่อให้น้ำชีวภาพช่วยบำบัดฟื้นฟูสภาพน้ำ เพราะน้ำชีวภาพจะช่วยย่อยสลายสารอินทรีย์ที่มาพร้อมกับน้ำเสียจากครัวเรือนทำให้น้ำเสียก่อนที่จะระบายลงคลองมีคุณภาพดีขึ้น โดยการนำขยะเปียกจากครัวเรือนและตลาดมาหมักตามกรรมวิธีเมื่อได้ตามกำหนดก็นำไปใส่ถัง 800 ลิตร ซึ่งวางไว้ตามท่อระบายน้ำในเขตเทศบาล แล้วปล่อยให้น้ำชีวภาพค่อยๆ หยดลงไปในท่อ จากความพยายามที่เราได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเราพบว่า ช่วง 3 ปีที่ผ่านมาสภาพน้ำในแม่น้ำประแสดีขึ้นมาก

จนถึง ณ ปัจจุบันเมื่อสภาพแม่น้ำลำคลองหลังจากที่ได้รับการบำบัดดูแลให้ดีขึ้น ก็ทำให้แม่น้ำมีความสะอาดและมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น คนเมืองแกลงที่อาศัยอยู่ตามริมคลองประแสก็ยังคงยึดอาชีพทำประมงกันอยู่พอสมควร จากการทำกิจกรรมรณรงค์ปลูกป่าโกงกาง ปลูกต้นจาก ปลูกต้นลำพู มีการดักเก็บขยะริมคลอง การใช้ถักดั่งไข่ม้วน การใช้น้ำชีวภาพ การรณรงค์ให้คนรักคลอง จึงก่อให้เกิดสรรพสิ่งมีชีวิตต่างๆ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลาที่เรากินกันอยู่ทุกวันได้มีที่อยู่อาศัยเหมือนดังอดีต

ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของคลอง ก็เลยมีผู้ประกอบการหลายรายได้ยึดแม่น้ำสายนี้เพื่อทำประโยชน์ เช่น โฮมสเตย์ (Homestay คือ การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกับคนในท้องถิ่น อยู่บ้านเดียวกัน ทำกิจกรรมต่างๆ) และ เรือนแพล่องแม่น้ำเพื่อชมหิ่งห้อยและวิถีชีวิตริมน้ำ ชมหาดหอย หาดปู นกนั้บร้อย บางฤดูกาลจะสนุกสนานกับลูกปลากระบอกกระโดดน้ำว่าแข่งกับเรือ ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าเมืองของเราได้อย่างดีเยี่ยม และเป็นการส่งเสริมให้คนรู้จักรักและหวงแหนคลองที่เป็นแหล่งทำมาหากินของคนเมืองแกลง

และเมื่อแม่น้ำเป็นแหล่งกำเนิดทุกสรรพสิ่ง และทุกๆสิ่ง อาจอยู่ได้อย่างยั่งยืน หากเรามีความพอดี ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและรู้คุณค่า เมื่อนั้นระบบนิเวศก็จะคงความสมบูรณ์ แม่น้ำก็คือชีวิตของทุกสรรพสิ่งนั่นเอง เป็นแม่น้ำที่มีแต่ให้อย่างสมบูรณ์ แต่หากเราใช้ทรัพยากรทุกอย่างที่มีอย่างฟุ่มเฟือย ขาดความยั่งยืน ขาดสติ เป็นผู้ใช้เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีสำนึกที่จะดูแล แม่น้ำก็จะเป็นแม่น้ำที่ไม่มีชีวิตแทน

***** บัดนี้ถึงเวลาที่เราจะคืนชีวิตให้แม่น้ำประเศของเราหรือยัง เราทุกคนทำได้แน่นอน *****